

МАРДУС Н.Ю., к.е.н., доц., НТУ «ХПІ»

БАКУЛА А.Ю., студент, НТУ «ХПІ»

РОЗУМІННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ У ОБЛІКУ І АУДИТІ

У ході дослідження нормативно-правової, наукової та довідкової літератури в розрізі визнання і розуміння фінансових результатів підприємства з метою виявлення особливостей сутності досліджуваного поняття та визначення його місця в системі бухгалтерського обліку встановлено, що думки багатьох науковців стосовно сутності поняття «фінансовий результат» є тотожними.

Вивчення нормативно-правової бази України, дає змогу зазначити, що в законодавстві не розглядається сутність саме поняття «фінансовий результат». Зокрема, НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» обґрунтовано лише сутність дефініцій «прибуток» та «збиток», що призводить до труднощів у визначенні сутності, ролі та значення фінансового результату.

Враховуючи розглянуті вище аспекти трактування сутності фінансових результатів, у бухгалтерському обліку фінансовий результат варто розуміти як результат господарської діяльності, що є різницею від порівняння доходів і витрат підприємства за вирахуванням сум податків, що визначається за визначений період і в цілому або за видами діяльності та узагальнюється у вигляді прибутку (збитку).

Позитивним фінансовим результатом діяльності підприємства є прибуток, збільшення якого означає примноження фінансових ресурсів та зростання фінансових результатів. Негативне (від'ємне) значення категорії фінансового результату відображається у показнику збитку, який свідчить про низький рівень або відсутність результативності господарської діяльності, неефективне управління ресурсним, виробничим та економічним потенціалами підприємства, невміле використання наявного капіталу, низьку якість роботи менеджменту підприємства тощо.

Існує інше тлумачення фінансового результату як джерела оподаткування у Податковому кодексі України (далі ПКУ). Відповідно до пп. 134.1.1 п. 134.1 ст. 134 ПКУ від 02 грудня 2010 року N 2755-VI, зі змінами та доповненнями, об'єктом оподаткування є прибуток із джерелом походження з України та за її межами, який визначається шляхом коригування (збільшення або зменшення) фінансового результату до оподаткування (прибутку або збитку), визначеного у фінансовій звітності підприємства відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності, на різниці, які виникають відповідно до положень розділу III ПКУ.

З 2016 року податок на прибуток обчислюватимемо виходячи із бухгалтерського фінансового результату (за П(С)БО чи МСФЗ), відкоригованого на різниці, передбачені ПКУ (амортизаційні різниці, різниці, які виникають при формуванні резервів (забезпечень), різниці, які виникають під час здійснення фінансових операцій (пп. 134.1.1 ПКУ).

У Міжнародному стандарті бухгалтерського обліку 1 (МСБО 1) існує наступна термінологія: загальний сукупний прибуток - це зміна у власному капіталі протягом періоду внаслідок операцій та інших подій, окрім тих змін, що виникли внаслідок операцій з власниками, які діють згідно з їх повноваженнями власників. Загальний сукупний прибуток включає всі компоненти "прибутку або збитку" та "іншого сукупного прибутку". Інший сукупний прибуток містить статті доходів або витрат (включаючи коригування перекласифікації), які не визнані у прибутку або збитку, як вимагають або дозволяють інші МСФЗ.

Вказана термінологія являє собою поняття, що фігурує у офіційному перекладі МСБО 1 «Подання фінансової звітності» як загальний сукупний прибуток. Проте на практиці бухгалтерам важко пояснити, що саме має на увазі Міністерство фінансів України, прибуток чи дохід. Це, в свою чергу, свідчить про неякісне тлумачення фінансових результатів (прибутку або збитку).

Відповідно до ст. 4 Закону України від 16 липня 1999 року N 996-XIV "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" бухгалтерський облік та фінансова звітність ґрунтуються, зокрема, на принципі відповідності доходів і витрат.

Так, для визначення фінансового результату звітного періоду

необхідно порівняти доходи звітного періоду з витратами, що були здійснені для отримання цих доходів. При цьому доходи і витрати відображаються в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності в момент їх виникнення незалежно від дати надходження або сплати коштів.

Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про доходи від звичайної діяльності підприємства та її розкриття у фінансовій звітності визначає П (С)БО 15 «Дохід».

За НП(С)БО 1 доходи — доходи - збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників).

Положення (стандарт) бухгалтерського обліку "Витрати" затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 N 318 і зареєстроване в Міністерстві юстиції України 19.01.2000 за N 27/4248 (далі - П(С)БО 16), визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства та її розкриття в фінансовій звітності. Згідно із п. 6 П(С)БО 16 витратами звітного періоду визнаються або зменшення активів, або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу підприємства (за винятком зменшення капіталу внаслідок його вилучення або розподілу власниками), за умови, що ці витрати можуть бути достовірно оцінені.

Витрати визнаються витратами певного періоду одночасно з визнанням доходу, для отримання якого вони здійснені.

Витрати, які неможливо прямо пов'язати з доходом певного періоду, відображаються у складі витрат того звітного періоду, в якому вони були здійснені (п. 7 П(С)БО 16).

Якщо актив забезпечує одержання економічних вигід протягом кількох звітних періодів, то витрати визнаються шляхом систематичного розподілу його вартості (наприклад, у вигляді амортизації) між відповідними звітними періодами (п. 8 П(С)БО 16).

При цьому п. 9 П(С)БО 16 встановлено, що не визнаються витратами, зокрема, зменшення активів або збільшення зобов'язань, що не відповідають ознакам, наведеним у п. 6 П(С)БО 16, а також витрати, які відображаються зменшенням власного капіталу відповідно до положень (стандартів) бухгалтерського обліку [1-4].

Таким чином, обліково-аналітичні дані (зокрема, облік доходів і витрат) забезпечують достовірну інформацію про фінансові результати діяльності підприємства, що сприяє прийняттю економічно обґрунтованих управлінських рішень, спрямованих на підвищення ефективності діяльності підприємства і дасть користувачам можливість оцінки економічних вигід, пов'язаних з діяльністю підприємства.

Список літератури:

1. *Мардус Н.Ю.* Сутність фінансових результатів підприємства і визначення їх місця у обліку, аудиті та аналізі / *Н.Ю. Мардус, К.Ю. Корсунова* // Інноваційно-інвестиційне забезпечення сталого соціально-економічного розвитку України : кол. монографія / ред. О. В. Манойленко. – Харків : НТУ "ХПІ", 2017. – Розд. 1. – С. 29-37;
2. *Мардус Н.Ю.* Особливості аудиту фінансової звітності підприємства / *Н.Ю. Мардус, Д.Л. Селюков* // Наука і освіта – запорука розвитку економіки : зб. матеріалів 3-го Міжвузівського молодіжного наук.-практ. форуму / ред. Є. М. Строков. – Харків : НТУ "ХПІ", 2016. – С. 21-23;
3. *Мардус Н.Ю.* Питання інформаційного забезпечення обліку, аудиту і аналізу фінансових результатів / International Scientific Conference Formation of Modern Economic Area: Benefits, Risks, Implementation Mechanisms: Conference Proceedings, Part III, Tbilisi: SSOTU, 2016, p. 228-231;
4. *Мардус Н.Ю.* Аспекти організації обліку і фінансової звітності / *Н.Ю. Мардус, С.В. Брік* // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки. – 2014. – Вип. 9, ч. 6. – С. 219-222.